

Column

'MBA' of 'MAB'...

Peter S. H. Leeftang

Er was eens een tijd waarin ministers aangesproken werden met excellentie, hoogleraren met professor, huisartsen met dokter enzovoort. Dit gebeurt vandaag de dag niet zoveel meer. Misschien zijn de ministers wel minder excellent, de professoren minder hooggeleerd en hebben we steeds meer door dat de dokter ook 'een mens' is. Er wordt in dit verband ook wel beweerd dat we minder waarde hechten aan allerlei titulatuur. Dat meen ik te moeten betwijfelen. We zien juist in deze tijd dat allerlei beroepsgroepen zich inzetten voor wat ik zou willen omschrijven als: 'het zo vol mogelijk krijgen van hun visitekaartjes'. Er is een trend om zoveel mogelijk letters en afkortingen voor de naam te krijgen en als dat niet kan, dan maar achter de familienaam. De HTS-ers plaatsen 'hun' 'ing.' nu voor hun naam, de register informatici plaatsen (in navolging van de accountants) R.I achter hun naam. Marketeers zijn hard bezig om de titel Register Marketeer (R.M.) in te voeren. Ze zullen op moeten schieten, want de 'Nederlandse Organisatie voor Register Managers' (NORM) (een organisatie met op 8 augustus 1991 36 leden!) wil de toevoeging RM achter de naam van een geregistreerde interimmanager voeren. De oprichter van NORM, de heer R. J. Pohl, verklaarde onlangs in het 'Algemeen Dagblad' te hopen dat: 'de toevoeging RM achter de naam van een geregistreerde interimmanager net zo'n begrip gaat worden als RA bij register-accountants'.

Een andere afkorting die men steeds meer achter namen kan aantreffen is MBA: Master of Business Administration. Iedere zichzelf respecterende economische of bedrijfskundige faculteit en veel HEAO's/Hogeschoolen hebben diep nagedacht of hier niet een markt voor hen lag en hebben vervolgens de beslissing genomen om zo'n MBA-opleiding al dan niet op te zetten. Nijenrode, de Technische Universiteiten, Erasmus (met twee opleidingen), maar ook de Leeuwarder Business

School, 'Newport University' (Utrecht) en 'Webster University' (Leiden) besloten tot het starten van een MBA-opleiding. En de markt? Nu die is er, want we willen weer titels, we willen ons onderscheiden en vooral als we die economie- of bedrijfskundestudie niet hebben kunnen voltooien, dan willen we toch laten merken dat we wat van 'business' weten, ja dat we daar zelfs een 'master' in zijn. Velen zeggen dan ook nog dat ze een 'postdoctorale opleiding', 'een MBA dus', hebben gevolgd en suggereren daarmee zelfs dat ze 'hoger zijn dan doctorandus'.¹ Alhoewel ik besef, tot nu toe, cynisch te zijn, wil ik niet zeggen dat een MBA een nutteloze opleiding is. Met name voor degenen die reeds een 'echt vak' hebben geleerd, in het bedrijfsleven werkzaam zijn en naast hun vakopleiding en werkervaring op een snelle wijze inzicht in Business Administration willen verkrijgen kan een MBA-opleiding, of beter een 'Executive MBA-opleiding' erg nuttig zijn. Waar ik wel cynisch over ben is de overwaardering van de, overigens niet officieel erkende, MBA-opleidingen. Bovendien twijfel ik aan de kwaliteit van een aantal opleidingen. Daarin ben ik overigens niet de enige.² Laat ik dit gevoel onderbouwen.

Ik schrijf deze 'column' in Los Angeles, waar ik enige weken te gast ben op 'The John E. Anderson Graduate School of Management at UCLA'. Deze gerenommeerde business school³ verzorgt een MBA-opleiding, waarin ik vorig jaar een keuzevak 'Marketing Strategy and Planning' heb gegeven. Nu volgen zo'n 30 Groningse bedrijfs-economie- en bedrijfskundestudenten diverse keuzevakken en doen zij (markt-)onderzoeken voor een aantal Nederlandse ondernemingen die op de Amerikaanse markt (willen gaan) opereren. Ik ben hier ondermeer om deze onderzoeken te begeleiden. Wanneer ik nu de ervaringen van

Prof. Dr. P. S. H. Leeftang is als hoogleraar Marktkunde en Marktonderzoek verbonden aan de Faculteit der Economische Wetenschappen van de RUG.

deze Groningse (veelal derdejaars) studenten, alsmede van de Amerikaanse docenten met de Groningse studenten en mijn ervaringen van vorig jaar combineer, dan moet ik concluderen dat inhoudelijk de MBA-opleiding niet veel verder gaat dan het derde jaar van een economie/bedrijfskunde opleiding.

Zo moest ik vorig jaar, de eisen die ik stelde, steeds bijstellen, hebben 'onze' studenten weinig moeite met de te volgen stof en vallen zij in positieve zin op bij mijn Amerikaanse collega's. Dat kan haast niet anders, omdat de netto-duur van deze opleidingen rond de 60 weken ligt. Wel is werkervaring en het hebben van een vooropleiding (het geeft vaak niet 'wat') een vereiste om te worden toegelaten tot de MBA-opleiding. Hetzelfde geldt voor de MBA-opleidingen, die in Europa worden aangeboden. In tabel 1 hebben we hiervan een overzicht gegeven.

Tabel 1: Studielastbelasting MBA-opleidingen

Instelling	Netto omvang van de opleiding in weken
INSEAD (Fontainebleau, Frankrijk)	35
IMD (International Institute for Management Development Lausanne, Zwitserland)	45
Rotterdam School of Management (Erasmus Universiteit voor Bedrijfskunde, Rotterdam)	60
Nijenrode School of Business (Breukelen Nederland)	52
London Business School (Londen, Groot-Brittannië)	±80

Wanneer we deze studieduur vergelijken met het aantal weken dat alleen al aan het vak bedrijfs-economie wordt besteed aan, bijvoorbeeld, de Economische Faculteit van de Rijksuniversiteit Groningen dan valt direct het grote verschil op. Naast de circa 35 weken die in het eerste en tweede jaar in Groningen aan bedrijfseconomie, inclusief boekhouden, worden besteed dienen bedrijfseconomen tenminste 52 weken in hun

derde en vierde jaar aan bedrijfseconomie te besteden. Daarbij maken velen gebruik van de mogelijkheid om hun keuzevakken voor een deel wederom 'bedrijfseconomisch' in te richten. Dit leidt tot een netto-omvang van circa 87 tot meer dan 110 netto-weken aan 'business administration'.

Ook inhoudelijk kunnen er bij diverse MBA-opleidingen vraagtekens gezet worden. Zo vraagt Schreurs (1991) zich in Intermediair terecht af waar de opleidingen 'hun docenten vandaan halen'. Dit probleem doet zich met name voor bij opleidingen die geen relatie hebben met een universiteit. Sommige opleidingen hebben dit probleem omzeild door schriftelijke cursussen te geven (Henley). Anderen maken 's avonds' gebruik van managers die overdag met hun hoofdtaak bezig zijn. Ook dit lijkt me geen gelukkige zaak. In de eerste plaats omdat je je af kunt vragen waar deze managers de tijd vandaan halen om de literatuur bij te houden en in de tweede plaats verdient het toch wel sterk aanbeveling om docenten in te zetten die tenminste enige ervaring en affiniteit met wetenschappelijk onderzoek hebben. In een rapport van 'The Economist' over business schools wordt dan ook naar onze mening terecht gesteld dat: 'A coherent business school research programme is good for the students in that it helps to attract and retain world-class business teachers' (The Economist, 1988, p. 40). Dit verklaart voor een belangrijk deel het succes van INSEAD, een van de weinige business schools in Europa die over een uitstekende onderzoeksreputatie beschikken. Andere factoren die het succes van business schools bepalen zijn het feit dat men mag selecteren wie toegelaten wordt (GMAT-test), het (vaak) internationale karakter van de opleiding (studenten en docenten uit verschillende landen) en de onderwijsmethode (in sommige gevallen meer praktisch gericht dan het reguliere wetenschappelijk onderwijs).

Met een verdergaande internationalisering van het wetenschappelijk onderwijs (ERASMUS-programma-EG, uitwisselingsprogramma's met Amerikaanse universiteiten) en met een meer praktijkgerichte benadering in het onderwijs wordt door de economische en bedrijfskundige faculteiten in Nederland op het vermeende suc-

ces van business schools ingespeeld. Wat ontbreekt is een streng, doch rechtvaardig toelatingsbeleid. Een beleid dat zowel voor potentiële studenten, de staf en het onderwijsbudget enorme voordelen zou kunnen hebben.

Ik zou deze column willen besluiten met een aantal stellingen. In de eerste plaats ben ik van mening dat de MBA-opleiding vaak overgewaardeerd wordt en dat dit ten onrechte is wanneer we op inhoudelijke gronden deze opleidingen vergelijken met de reguliere economie/bedrijfskunde opleidingen aan Nederlandse universiteiten. Ten opzichte van het HEAO heeft een MBA-opleiding wel wat meer te bieden, omdat de 'eindtermen' van een HEAO vaak niet hoger liggen dan de eerste twee jaar van een economie/bedrijfskunde studie. Voor degenen die een niet-economische/bedrijfskundige studie hebben gedaan en in korte tijd kennis willen nemen van veel aspecten van 'business administration' biedt een MBA goede mogelijkheden. Economen en bedrijfskundigen die na hun doctoraal nog een MBA gaan volgen moeten vergeleken worden met scholieren die na hun atheneum nog enkele certificaten van een HAVO-opleiding willen behalen. Die certificaten behoren dan bij vakken die men in de laatste jaren

van het VWO niet meer gevolgd heeft. Ik denk dat er andere mogelijkheden zijn om hiaten in de kennis van 'business administration' op te vullen. Een mogelijkheid is korte cursussen volgen. Een andere mogelijkheid is om de vakliteratuur goed bij te houden. Daarvoor geldt het motto: liever het MAB dan een MBA!

Literatuur

- Dwarshuis, S. (1991) 'Drs. drs. Jacobse MBA', *Carrière*, 1 juni 1991, p. 23.
Schreurs W. (1991) 'Gekloonde managers', *Intermediair*, 17 mei 1991, pp. 35-37.
The Economist (1988) *MBA: The Best Business Tool?*, The Economist Publications, London.

Noten

- 1 Zie ook Dwarshuis (1991).
- 2 Zie The Economist (1988); Dwarshuis (1991) en Schreurs (1991).
- 3 De school behoort tot de top 25 business schools in de Verenigde Staten en heeft de laatste jaren een positie rond de 10e en 15e plaats ingenomen.
Bron: U.S. News & World Report, April 29, 1991. Overigens komen 'Newport University' en 'Webster University' niet op deze lijst voor ...